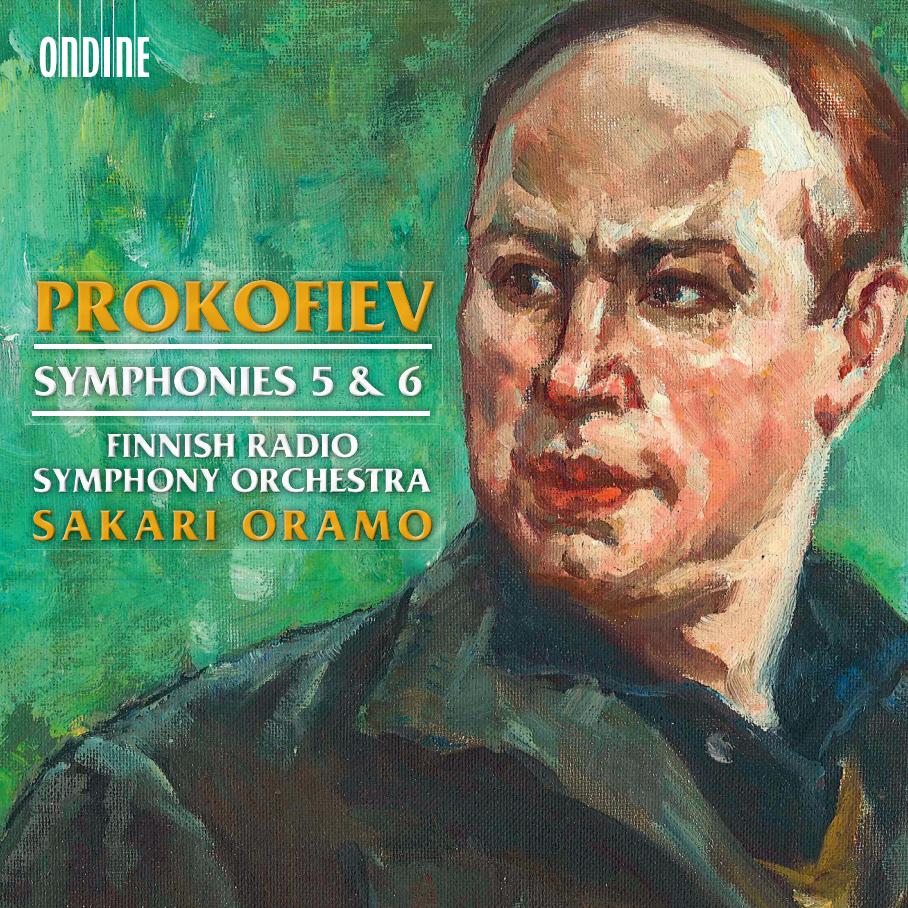

ONDINE

PROKOFIEV

SYMPHONIES 5 & 6

FINNISH RADIO
SYMPHONY ORCHESTRA
SAKARI ORAMO

SERGEI PROKOFIEV (1891–1953)

Symphony No. 5 in B flat major, Op. 100

41'39

1	I. Andante	11'50
2	II. Allegro marcato	8'45
3	III. Adagio	10'38
4	IV. Allegro giocoso	10'26

Symphony No. 6 in E flat minor, Op. 111

38'08

5	I. Allegro moderato	13'32
6	II. Largo	13'20
7	III. Vivace	11'16

FINNISH RADIO SYMPHONY ORCHESTRA
SAKARI ORAMO, conductor

SYMPHONIES IN THE SHADOW OF WAR

When Sergei Prokofiev wrote his **Fifth Symphony** in summer 1944, he was returning to the genre after a pause of 14 years. A great deal had happened in the meantime, both to him and in the outside world. After the Russian Revolution, Prokofiev had lived abroad for a long time, mainly in France; but in 1936 he returned to his native land for good and adapted to its new Soviet reality. His music had undergone changes too. Although he never lost the ironic and spiky side of his creativity, lyrical and melodic elements had firmly established themselves in his idiom in the 1930s, giving his music a new, Romantic glow.

Prokofiev's return to the symphony was not about revisiting conventional, monolithic models. Indeed, his earlier symphonies had been diverse to say the least, and sometimes unorthodox too. His *First Symphony* (1917), famously known as the *Classical Symphony*, was a conscious pastiche of Haydn. In the *Second Symphony* (1925), which he described as “iron and steel”, he emulated the unusual two-movement structure of Beethoven's last Piano Sonata (introduction plus allegro, followed by an extensive set of variations). The next two symphonies were in the usual four-movement format, but in them he recycled material that had begun life as music for the stage: music from the opera *The Fiery Angel* in the *Third Symphony* (1928), and music from the ballet *L'enfant prodigue* in the *Fourth Symphony* (1930).

Because of the time that had elapsed since his last symphony and because of the symphonic inconsistency described above, Prokofiev was in a sense starting with a blank slate in embarking on his Fifth Symphony. It represented a return to a more carefully crafted and more purely symphonic approach to musical thinking, and the **Sixth Symphony** also grew out of this process. These two symphonic masterpieces, the Fifth and the Sixth, are stylistically closely related, and both feature his melodic writing at its best. They are, however, very different in their mood: the Fifth was written amidst the chaos of the Second World War and seeks to find a positive solution to that chaos; but in the Sixth, completed soon after the war, the mood is darker.

Prokofiev wrote his Fifth Symphony at the Soviet composers' rest home in Ivanovo, a former manor house in the quiet countryside, in summer 1944. It was a place where the troubles and tribulations of war were easier to forget than in Moscow, ravaged by bombs and plagued by

shortages. Prokofiev was thus able to concentrate on his creativity, and in a burst of energy he wrote the entire work within the space of a month.

"I conceived it as a symphony portraying the greatness of the human spirit," Prokofiev said of the Fifth Symphony. A sense of positive growth fills the first movement in flowing, expansive melodies that grow to a huge and monumental power in its culmination. In keeping with the symphonic tradition, the movement is in sonata form, although slower than usual (Andante). It is followed by a whimsical duple-time scherzo fired by a patter of quavers only interrupted by the more tranquil trio. The recapitulation of the main section grows out of an ominous darkness.

The emotional core of the symphony is in its poignant slow movement, which resembles the ballet *Romeo and Juliet* (1936) in its intensive, lyrical melodic glow, underpinned by more sombre and sinister tones reminiscent of a funeral march. The finale opens with a slow introduction recalling the main theme of the opening movement. Then a lively, catchy rondo theme takes centre stage, and the energetic texture propels the music through a variety of episodes and into a cascade of orchestral pyrotechnics for the conclusion. Although the music ends on a positive note, it is not without edges and incisiveness, creating a sort of double exposure undermining the mood of triumph.

Prokofiev himself conducted the premiere of the Fifth Symphony in Moscow in January 1945, when the war still going on but the Soviet Union and the Allies were already clearly winning. The work was a huge success and has been Prokofiev's most popular symphony ever since, along with the *Classical Symphony*. A few days after the premiere, Prokofiev had a dizzy spell, fell down and hurt his head badly. He never conducted an orchestra again, but even though his working capacity declined dramatically, the quality of his compositions did not. He sketched out his Sixth Symphony in the summer of that year, although he did not complete its orchestration until 1947.

The Sixth Symphony is actually more of a war symphony than the Fifth. However, the war does not manifest itself as heroism and triumph as preferred in Socialist Realism; instead, it is highlighted as a tragic and destructive force. Instead of graphically illustrating the horror of war or resorting to noisy martial music, the symphony seems to reflect the crushing psychological impact that war has on people, even if they have won. "Now we are rejoicing in our great victory, but each of us has wounds which cannot be healed. One has lost those dear to him, another has lost his health. This must not be forgotten," Prokofiev explained to his Russian biographer Israel Nestyev, talking about the symphony.

The Leningrad Philharmonic Orchestra premiered the Sixth Symphony under Evgeny Mravinsky in October 1947. It was enthusiastically received by the audience and critics alike, and it was performed in Moscow in December of the same year. But everything changed abruptly in early 1948 when Prokofiev and a number of other composers such as Shostakovich, Khachaturian and Myaskovsky were pilloried by the Central Committee of the Communist Party. They were accused, among other things, of “Formalist perversions, anti-democratic tendencies and a cult of atonality, dissonance and disharmony.” Although Prokofiev’s Sixth Symphony was not specifically named, it was overshadowed by this pronouncement, and it never acquired the popularity of its more accessible sister the Fifth. Nevertheless, it is one of Prokofiev’s undisputed masterpieces.

The Sixth Symphony, unconventionally, has only three movements; but in keeping with the traditions of the genre, the first movement is the richest in symphonic material and development. It is built on three key themes: a soaring melody on violins and violas, an achingly lovely melancholy tune on the oboe, and a motif for English horn and strings that is superimposed on a procession-like background (marked *lugubre*). The development section focuses on the opening theme and escalates to a soul-wrenching climax: if anything in this work is ‘war music’, this is.

The slow middle movement opens with a heavy outburst and is dominated by melodic material with serious overtones. The more opulent moments of *Romeo and Juliet* are not very far away. There are glowing culminations in the movement, but also more tranquil sections.

After the tragedy of the first movement and the incandescent intensity of the second, the finale emerges as a bright and breezy little thing, a little like Haydn reborn. But even the opening theme conceals glimpses of more serious tones, which lend an ominous feel to the music. An expansive second subject balances the texture and in the development section enters into counterpoint with the main subject. At the same time, the music becomes more intense and is already a far cry from the breezy opening of the movement. The momentum is eventually spent, and the music turns to the melancholy oboe theme from the first movement, as if revealing its true character. The heavy ending underlines the serious and tragic overall mood of the work.

Kimmo Korhonen

Translation: Jaakko Mäntytjärvi

The **Finnish Radio Symphony Orchestra** (FRSO) is the orchestra of the Finnish broadcasting company YLE. Founded as a ten-member ensemble in 1927, the Radio Orchestra grew to symphony orchestra strength in the 1960s. The list of its chief conductors includes Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste and Sakari Oramo (2003–2012). The new chief conductor as of autumn 2013 is Hannu Lintu

The latest contemporary music is a major item in the repertoire of the FRSO, which each year premieres a number of YLE commissions. The FRSO recordings, now numbering over 100, have received many prestigious awards, such as the MIDEM Classical Award, BBC Music Magazine Award and Académie Charles Cros Award. All the FRSO concerts both in Finland and abroad are broadcast, usually live, on YLE Radio 1. They can also be heard the world over via the Internet.

www.yle.fi/rso

Sakari Oramo, Honorary Conductor of the Finnish Radio Symphony Orchestra, served as Chief Conductor of the orchestra from 2003 to 2012. In addition, he has held the posts of chief conductor and artistic advisor of the Royal Stockholm Philharmonic Orchestra since 2008, principal conductor of the Kokkola Opera since 2006 and was musical director of the City of Birmingham Symphony Orchestra from 1998 to 2008. Following his debut with the BBC Symphony Orchestra in 2011, he has been appointed its Chief Conductor Designate, beginning at the 2013 BBC Proms.

An accomplished violinist, Oramo was originally concertmaster of the FRSO, during which time he enrolled in Jorma Panula's conducting class at the Sibelius Academy. In 1993, Oramo replaced an ailing conductor at very short notice, and the resulting concert was an unprecedented success, leading to the announcement of his appointment as associate principal conductor.

Sakari Oramo has conducted regularly in Finland and throughout Scandinavia with many prestigious orchestras including the Royal Stockholm Philharmonic, Oslo Philharmonic and the Danish Radio Symphony. In 2012, he made his debut Wiener Philharmoniker appearance and has conducted on several occasions the Berliner Philharmoniker, Royal Concertgebouw Orchestra, New York Philharmonic, Chicago, Boston and San Francisco Symphony Orchestras, and collaborates regularly with the Staatskapelle Dresden and Chamber Orchestra of Europe.

Oramo has made numerous recordings, including several with the Finnish Radio Symphony Orchestra featuring works by early 20th-century Finnish composers such as Klami, Pingoud, and Launis, and by contemporary Finnish composers such as Hakola, Kaipainen, Lindberg, and Saariaho.

SINFONIOITA SODAN VARJOSTA

Kun Sergei Prokofjev kesällä 1944 sävelsi **viidennen sinfoniansa**, se merkitsi hänelle paluuta sinfoniamuotoon neljäntoista vuoden tauon jälkeen. Paljon oli ehtinyt tapahtua näinä vuosina, sekä ulkoisesti että sisäisesti. Prokofjev oli asunut Venäjän vallankumouksen jälkeen pitkään ulkomailla, pääasiassa Ranskassa, mutta palannut 1936 lopullisesti vanhaan kotimaahansa ja sen uuteen neuvostotodellisuuteen. Myös Prokofjevin musiikki oli kokenut muutoksia. Hän ei ollut luopunut taitelijaoilemuksensa ironisesta ja särmikkäästä puolesta, mutta lyyrinen ja melodinen elementti oli vahvistunut 1930-luvulla ja saanut usein uudenlaisen, hehkuvan romanttisen ilmeen.

Paluu sinfonisuuteen ei Prokofjeville merkinnyt mitään asettumista valmiiksi ajateltujen, vakiintuneiden mallien ääreen. Hänen sinfonikonuransa oli siihen mennessä sujunut vaihtelevia, osin epäsoinnnaisiakin polkuja pitkin. *Ensimmäinen sinfonia* (1917), kuuluisa Klassinen sinfonia, oli tietoinen tyylipastissi Haydnin ajan hengessä. *Toisessa sinfoniassa* (1925), joka oli Prokofjevin mukaan ”rautaa ja terästä”, hän mukaili Beethovenin viimeisen pianosonaatin erikoista kaksiosaista muotoa (avaus-allegro ja laaja muunnelmaosa). Kahdessa seuraavassa sinfoniassa hän palasi neliosaiseen kokonaisuuteen mutta hyödynsi teoksissa materiaalia, joka oli alun perin kirjoitettu näyttämömusiikiksi, kolmannessa (1928) oopperasta *Tulienkeli* ja neljännessä (1930) baletista *L'Enfant prodigue* (Tuhlaajapoika).

Pitkä aikaväli edelliseen sinfoniaan ja hänen siihenastisen sinfonikonuransa tietty epäjohtonmukaisuus aiheuttivat sen, että viidennen sinfonian säveltäminen merkitsi Prokofjeville tavallaan uutta alkua sinfonikkona, työn aloittamista puhtaalta pöydältä. Se merkitsi myös paluuta pitemmälle työstetyn ja puhtaammin sinfonisen ajattelun pariin, ja tälle uudelle perustalle syntyi viidennen lisäksi myös **kuudes sinfonia**. Nämä kaksi Prokofjevin sinfonista mestariteosta ovat tyylillisesti läheisiä sukulaisia, ja kummassakin hänen melodinen keksintä on kukkeimmillaan. Ilmapiiriltään teokset eroavat kuitenkin ratkaisevasti toisistaan: toisen maailmansodan keskellä syntynyt *viides sinfonia* pyrkii etsimään positiivista ratkaisua ajan kaaokseen, pian sodan jälkeen valmistuneessa kuudennessa tunnelma on synkempi.

Prokofjev sävelsi *viidennen sinfonian* kesällä 1944 neuvostosäveltäjien lepokodissa Ivanovossa, entisessä aateliskartanossa keskellä maaseudun rauhaa. Sodan rasitteet saattoi siellä unohtaa

paremmin kuin pommituksista ja pulasta kärsineessä Moskovassa, ja Prokofjev pystyi keskittämään kaiken tarmonsä säveltämiseen. Teos syntyikin vahvassa luomisviressä vain kuukaudessa.

”Muotoilin sen sinfoniaksi kuvaamaan ihmishengen suuruutta”, Prokofjev luonnehti sinfoniaa. Positiivisen kasvun henki täyttää ensiosan ylenpalttisen vuolaana ja laajakaarisena virtailevan melodiikan ja kasvaa loppuhiipennuksessa valtavaan, monumentaaliseen tehoon. Osa on sinfoniatradition mukaisesti sonaattimuotoinen mutta tavanomaista hitaampi (Andante). Sitä seuraa tasajakoisena rientävä, sävyltään ilkamoiva scherzo. Osan liikettä pitää yllä tiivissykkeinen 1/8-säestys, joka katkeaa vain rauhallisemmassa triossa. Paluu pääaiheeseen kasvaa esiin synkkien tunnelmien syövereistä.

Sinfonian emotionaalinen ydin on tunnevoimainen hidas osa, jossa on sekä *Romeo ja Julia* –baletin (1936) intensiivistä, lyhyistä laulavuutta ja tunnehehkua että tummempia ja uhkaavampia, paikoin surumarssin tapaan askeltavia aineksia. Finaali alkaa hitaalla johdannolla, jossa muistellaan avausosan pääteemaa. Sitten motorinen kone käynnistyy ilmeikästä ja tarttuvaa rondoteemaa varten, jonka siivittämänä musiikki rynnistää erilaisten episodien läpi kohti päätöksen orkestraalista ilotulitusta. Sävy on positiivinen mutta ei vailla särmiä ja terävyyttä, ikään kuin Prokofjev olisi kaksoisvalituksellaan halunnut välttää liian yksioikoista voitokkuutta.

Prokofjev johti *viidennen sinfonian* kantaesityksen Moskovassa tammikuussa 1945 sodan vielä jatkuessa mutta jo käännyttyä Neuvostoliiton ja liittoutuneiden voitoksi. Teos saavutti valtaisan menestyksen ja on siitä lähtien ollut yhdessä Klassisen sinfonian kanssa suosituin hänen sinfonioistaan. Muutama päivä esityksen jälkeen Prokofjev sai huimauskohtauksen, kaatui ja loukkasi vakavasti päänsä. Hän ei johtanut enää sen jälkeen koskaan orkesteria, mutta vaikka hänen työtehonsa laski dramaattisesti, hänen teostensa laatuun tapaturma ei vaikuttanut. Vielä saman vuoden kesällä hän luonnosteli kuudennen sinfonian, jonka orkestraatio valmistui kuitenkin vasta vuoden 1947 aikana.

Viidenteen verrattuna kuudes on selvemmin sotasinfonia. Sota ei kuitenkaan tule esiin sosialistisen realismin ihannoimana sankarillisuutena ja voitokkuutena vaan kääntymisenä sodan traagisiin, tuhoaviin voimiin. Kyse ei ole varsinaisesta sodan kauhujen kuvaamisesta tai melskeisestä sotamusiikista; sen sijaan teos tuntuu heijastavan niitä musertavia psykologisia vaikutuksia, jotka sodalla, voitotullakin, on ihmisiin. ”Nyt me riemuitsemme suuresta voitostamme, mutta jokaisella meistä on haavoja, joita ei voi parantaa. Yksi on menettänyt rakkaimpiaan, toinen on menettänyt

terveytensä. Tätä ei saa unohtaa”, luonnehti Prokofjev teoksen taustaa venäläiselle elämäkerturilleen Israel Nestjeville.

Leningradin filharmonikot soitti sinfonian kantaesityksen lokakuussa 1947 Jevgeni Mravinskin johdolla. Yleisö ja kriitikot ottivat teoksen innostuneina vastaan, ja teos esitettiin myös Moskovassa saman vuoden joulukuussa. Alkuvuodesta 1948 kaikki muuttui, kun Prokofjev – yhdessä mm. Šostakovitšin, Hatšaturjanin ja Mjaskovskin kanssa – joutui kommunistisen puolueen keskuskomitean tuomitsemaksi. Heitä syytettiin kaiken muun ohella ”formalistisista perversioista, antidemokraattisista pyrkimyksistä sekä atonaalisuuden, dissonanssin ja epäsointisuuden kultista”. Vaikka *kuudetta sinfoniaa* ei erikseen mainittu, lankesi tuomion varjo syvänä teoksen ylle, eikä teos ole nykyisinkään saavuttanut helpommin aukeavan sisarteoksensa *viidennen sinfonian* suosiota. Kuitenkin kyseessä on yksi Prokofjevin suurista mestariteoksista.

Kuudennessa sinfoniassa on lajiperinteestä poiketen vain kolme osaa. Lajiperinteen mukaista sen sijaan on, että osista ensimmäinen on sinfonisilta lähtökohdiltaan ja kehitykseltään monisäikeisin. Osa rakentuu kolmen keskeisen teeman varaan: ensimmäisenä viulujen ja alttoviulujen laveasti kaartuileva pääteema, toisena riipaisevan alakuloinen oboesävelmä ja kolmantena avasteeman muistuman jälkeen kulkuemaisen taustan ylle piirtyvä englannintorven ja josten aihe (esitysmerkintä ”lugubre”). Kehittely painottuu avasteemaan ja kasvaa raastavaan huipennukseen; jos jossakin vaiheessa teosta haluaa kuulla ”sotamusiikkia” niin tässä.

Raskaan purkauksen avaamaa hidasta keskiosaa hallitsee vuolas joskin usein vakavien tunnelmien varjostama melodisuus, eivätkä *Romeo ja Julia* –baletin uркеimmat käänneet ole tässäkään aina kaukana. Musiikki kasvaa hehkuihin nousuihin, mutta osassa on myös seesteisempää laulavuutta.

Ensiosan traagisten painotusten ja hitaan osan hehkuvan intensiteetin jälkeen finaali puhkeaa esiin valoisana ja kepeänä, kuin uudestisyntyneenä Haydnina. Kuitenkin jo avasteemassa on lyhyinä välähdyksinä raskaampia äänenpainoja, jotka tuovat musiikkiin omaa uhkan tuntuaan. Kontrastoivana aiheena on pitkälinjainen sivuteema, joka kietoutuu kehittelevässä jaksossa kontrapunktisesti yhteen pääteeman kanssa. Samalla musiikki saa tihtentyneen ilmeen, joka on jo kaukana finaalin alun huolettomuudesta. Liike-energia valuu lopulta tyhjiin, ja musiikki kääntyy ensiosan alakuloiseen oboeteemaan, ikään kuin paljastaa todellisen olemuksensa. Päätöksen raskaus korostaa teoksen vakavaa, traagista yleisilmettä.

Radion sinfoniaorkesteri (RSO) on Yleisradion orkesteri. Kymmenmiehinen Radio-orkesteri perustettiin vuonna 1927, ja sinfoniaorkesterin mittoihin se kasvoi 1960-luvulla. RSO:n ylikapellimestareita ovat olleet Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo (2003–2012). Orkesterin ylikapellimestari syksystä 2013 lähtien on Hannu Lintu.

Suurten klassis-romanttisten mestariteosten ohella RSO:n ohjelmisto sisältää runsaasti nykymusiikkia ja orkesteri kantaesittää vuosittain useita Yleisradion tilausteoksia. RSO:n tehtäviin kuuluu myös koko suomalaisen orkesterimusiikin taltioiminen kantanuhoille Yleisradion arkistoon. RSO:n levytykset, lähes sata, ovat saaneet merkittäviä tunnustuksia, kuten MIDEM Classical Award-, BBC Music Magazine - ja Académie Charles Cros'n palkinnot. Orkesterin konsertit niin kotimaassa kuin ulkomaillakin lähetetään yleensä suorina lähetyksinä Yle Radio 1:ssä ja internetissä.

www.yle.fi/rso

Sakari Oramo oli Radion sinfoniaorkesterin ylikapellimestari vuosina 2003–2012 ja on nyt nimitetty orkesterin kunniakapellimestariksi. Hän on lisäksi ollut Tukholman kuninkaallisten filharmonikkojen ylikapellimestari ja taiteellinen neuvonantaja vuodesta 2008 ja Kokkolan oopperan ylikapellimestari vuodesta 2006. Vuosina 1998–2008 hän oli Birminghamin sinfoniaorkesterin taiteellinen johtaja. Vuonna 2011 hän johti ensi kertaa BBC:n sinfoniaorkesteria, ja hänet on nimitetty orkesterin ylikapellimestariksi alkaen vuoden 2013 Proms-konserteista.

Viulistina uransa aloittanut Oramo toimi RSO:n konserttimestarina aloittaessaan kapellimestariopinnot Jorma Panulan luokalla Sibelius-Akatemiassa. Vuonna 1993, vuosi kurssin suorittamisen jälkeen, hän johti lyhyellä varoitusajalla RSO:n konsertin kapellimestarin sairastuttua. Konsertti oli suuri menestys, minkä seurauksena hänet nimitettiin RSO:n kapellimestariksi.

Sakari Oramo esiintyy säännöllisesti Suomessa ja Pohjoismaissa mm. Tukholman kuninkaallisten filharmonikkojen, Oslon filharmonikkojen ja Tanskan radion sinfoniaorkesterin johdossa. Vuonna 2012 hän johti ensi kertaa Wienin filharmonikkoja. Hän on useaan otteeseen johtanut Berliinin filharmonikkoja, Royal Concertgebouw -orkesteria, New Yorkin filharmonikkoja sekä Chicagon, Bostonin ja San Franciscon sinfoniaorkestereita, ja hän vierailee säännöllisesti Staatskapelle Dresdenin ja Euroopan kamariorkesterin johtajana.

Oramo on tehnyt lukuisia levytyksiä, RSO:n kanssa mm. 1900-luvun alkupuolen suomalaisten säveltäjien, kuten Klamin, Pingoud'n ja Launiksen teoksia sekä nykysäveltäjien, kuten Hakolan, Kaipaisen, Lindbergin ja Saariahon sävellyksiä.

Publisher: Boosey&Hawkes

Recording: Helsinki Music Centre, 15–17.8.2011 (Symphony No. 5);
Finlandia Hall, 9–11.9.2010 (Symphony No. 6)

Executive Producer: Reijo Kiilunen

Recording Producer: Laura Heikinheimo

Recording and editing: Jari Rantakaulio/YLE

Mixing: Enno Mäemets

© 2012 Ondine Oy, Helsinki

© 2012 Ondine Oy, Helsinki

Booklet Editor: Elke Albrecht

Cover painting: HNH International Ltd.

Design: Armand Alcazar

Also available:

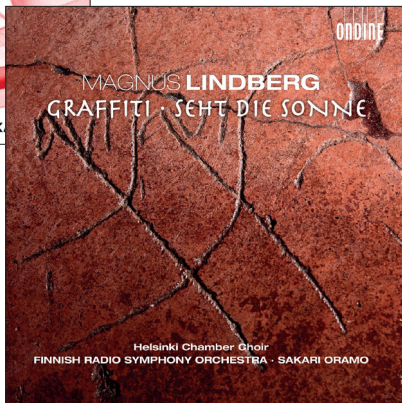
ODE 1124-2

Sakari Oramo and his superb Finnish orchestra give performances that can only be described as definitive.

The Daily Telegraph

ODE 1157-2

The orchestra under Sakari Oramo is a treasure trove of colour.
BBC Music Magazine

For more information visit www.ondine.net

ODE 1165-2

Un beau disque, à recommander.
*Pizzicato, Décembre 2010, ******

ODE 1173-2

*Editor's Choice, Gramophone,
 December 2011*

Diapason d'Or, April 2012

